

Stenogrammid

XIII Riigikogu, IX Istungjärk, täiskogu korraline istung

Neljapäev, 17.01.2019, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:03 Ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (703 SE) teine lugemine
2. 10:12 Liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu (752 SE) esimene lugemine
3. 11:03 Keeleseaduse muutmise seaduse eelnõu (756 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Kalle Laanet

Tere hommikust, head kolleegid! Alustame Riigikogu täiskogu IX istungjärgu 1. töönädala neljapäevast istungit. Nüüd on aeg anda üle eelnõusid ja arupärimisi. Andres Herkel, palun!

10:00 Andres Herkel

Härja juhataja! Austatud kolleegid! Ma palun mitte imestada selle üle, et ikka veel keegi annab Riigikogus üle eelnõusid. Üleeile oli meil siin arutlusel Vabaerakonna esitatud Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele eurotoetuste tõhusamaks ja regionaalselt tasakaalustatud kasutamiseks" eelnõu. Mäletatavasti peab selline eelnõu saama otsusena vastuvõtmiseks 51 saadiku toetuse. Seda kahjuks ei juhtunud, paljud saadikud ei jõudnud saali ja poolthääli oli liiga vähe. Eilse päeva jooksul asjaolud oluliselt muutusid. Nimelt, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon on teinud otsuse toetada seda lähenemist, et Eesti taotleks erandit, selleks et sotsiaal-majanduslikult vähem arenenud piirkonnad saaksid järgmisteks eelarveperioodideks Euroopa Liidu toetusi väiksema omaosalusega. Vabariigi Valitsus peab seda kiirelt otsustama asuma. Vähe sellest, ka maaeluminister eile siin minu küsimusele vastates väljendas sisuliselt sama seisukohta. Nii et ma arvan, et Riigikogu juhatusel on võimalik kas või kohe võtta vaheaeg, määrata juhtivkomisjon ja Riigikogu saab oma selgelt väljakujunenud meelsust veel enne 1. veebruari avaldada ning valitsus saab Eestile kasuliku otsuse ja eranditaotluse teha. Aitäh!

10:02 Aseesimees Kalle Laanet

Rohkem eelnõusid ja arupärimisi keegi üle anda ei soovi. Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe otsuse eelnõu. Juhatus otsustab selle edasise menetluse vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Kohaloleku kontroll.

Kohaloleku kontroll

Kohal on 70 Riigikogu liiget, puudub 31.

1. 10:03 Ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (703 SE) teine lugemine

10:03 Aseesimees Kalle Laanet

Head kolleegid! Läheme neljapäeva, 17. jaanuari päevakorrapunktide käsitlemise juurde. Esimene päevakorrapunkt on Riigikogu liikmete Andres Metsoja, Tanel Talve, Erki Savisaare, Urve Palo, Toomas Pauri, Märt Sultsi, Dmitri Dmitrijevi, Toomas Väinaste, Barbi Pilvre, Hardi Volmeri, Hannes Hanso, Jaanus

Marrandi, Heljo Pikhofi, Toomas Jürgeinsteini, Valeri Korbi, Peeter Ernitsa, Tarmo Kruusimäe, Krista Aru, Külliki Kübarsepa, Marko Pomerantsi ja Raivo Aegi algatatud ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu 703 teine lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli majanduskomisjoni liikme Erki Savisaare.

10:04 Erki Savisaar

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Riigikogu liikmed andsid selle seaduseelnõu menetlusse m.a 27. septembril. Eelnõu läbis esimese lugemise Riigikogu täiskogus 16. oktoobril ning esimene lugemine lõpetati. Eelnõu eesmärgid on vähendada bürokraatiat kiire elektroonilise side võrgu kasutuselevõtu soodustamiseks ja laiendada ehitusseadustiku eriregulatsiooni Siseministeeriumi valitsemisala valduses oleva riigipiiri taristu, sh piiririba väljaehitamiseks riigikaitsemaale.

Majanduskomisjon arutas ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu 703 oma istungil m.a 18.

detsembril ja k.a 14. jaanuaril. Istungil vaadati läbi komisjonile kaalumiseks esitatud muudatusettepanekud ning langetati eelnõu kohta menetluslikud otsused. Istungil osalesid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ehituse asekanstler Jüri Rass, Majandus- ja

Kommunikatsiooniministeeriumi ehitus- ja elamuosakonna ehitustegevuse valdkonnajuht Ivo Jaanisoo ja peaspetsialist Ülle Reidi ning Siseministeeriumi piirivalvepoliitika osakonna juhataja Janek Mägi.

14. jaanuari istungil osales ka ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister Rene Tammist.

Eelnõu esimese ja teise lugemise vahel esitasid majanduskomisjonile kirjalikke arvamusi ja ettepanekuid Eesti Ehitusettevõtjate Liit, Eesti Elektritööstuse Liit, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Telia Eesti AS ning ühispöördumisega Elektrilevi OÜ, Elisa Eesti AS ja AS STV. Kõigi esitatud arvamuste ja ettepanekutega on võimalik tutvuda Riigikogu veebilehel. Eelnõu saadeti tehnilise ja keelelise korrastamise eesmärgil Riigikogu Kantslei stenogrammi- ja tõlkeosakonda ning keeleteimetaja märkused on sisestatud eelnõu teksti.

Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 30. oktoobril m.a esitas muudatusettepanekuid Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon. Juhtivkomisjonile kaalumiseks esitasid muudatusettepanekuid ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Siseministeerium ja Tehnilise Järelevalve Amet, mis k.a 1. jaanuarist on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet. Komisjon tegi otsused muudatusettepanekute kohta hääletuse teel ning need on kantud muudatusettepanekute loetelusse, kokku on kaheksa muudatusettepanekut.

Esimese muudatusettepaneku tegi majanduskomisjon ise ja sellega jäetakse eelnõust välja mõiste "passiivne lairibataristu". Teise ja ka kolmanda muudatusettepaneku tegi Siseministeerium ja nendega täpsustatakse, millises Siseministeeriumi valitsemisalas need uued piirangud või täpsustused kehtivad.

Neljanda muudatusettepaneku esitas Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon eesmärgiga asendada eelnõu tekstis olev sõna "riigipiir" sõnadega "ajutine kontrolljoon", kuid see jäi arvestamata lähtuvalt Siseministeeriumi selgitustest, mille kohaselt kohaldub riigipiiri seaduse § 22 lõike 2 järgi ajutisele kontrolljoonele riigipiiri kohta sätestatu. Viies muudatusettepanek on samuti

Siseministeeriumilt ja täpsustab ehitamist riigipiiri läheduses. Kuuenda muudatusettepaneku on teinud majanduskomisjon ja see räägib sellest, kuidas sidekaabli ehitus edaspidi käib. Sai otsustatud kehtiva ehitusloa asemel kasutada edaspidi menetluses ehitusteatist ja vähendada sellega bürokraatiat.

Tegemist on kompromissettepanekuga, mis lõpuks sobis kõigile osapooltele. Seitsmes muudatusettepanek täiendab Siseministeeriumi ettepanekul ehitusseadustiku lisade riigikaitsealase ja julgeolekuasutuse rajatise alajaotust riigipiiri taristu osaga. Kaheksas muudatusettepanek muudab jõustumissätteid.

Juhtivkomisjon võttis vastu otsuse tuua see eelnõu täna siia suurde saali, teha ettepanek teine lugemine lõpetada ning juhul, kui teine lugemine lõpetatakse, viia läbi eelnõu kolmas lugemine 23. jaanuaril ja panna eelnõu lõpphääletusele. Aitäh!

10:10 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh, austatud ettekandja Erki Savisaar! Teile küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised, sulgen läbirääkimised. Läheme muudatusettepanekute läbivaatamise juurde. Esimese muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon ja juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Teine muudatusettepanek on majanduskomisjoni esitatud ja juhtivkomisjoni seisukoht on samuti arvestada täielikult. Kolmanda muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon, juhtivkomisjon seisukoht on arvestada täielikult. Neljanda muudatusettepaneku on esitanud Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon, juhtivkomisjoni seisukoht on jätta arvestamata. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106

lõike 2 kohaselt ei kuulu ettepanek hääletamisele. Viienda muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kuuenda muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Seitsmenda muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Kaheksanda muudatusettepaneku on esitanud majanduskomisjon ja juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni seisukoht on eelnõu 703 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

2. 10:12 Liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu (752 SE) esimene lugemine

10:12 Aseesimees Kalle Laanet

Läheme päevakorra teise punkti juurde, milleks on õiguskomisjoni algatatud liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu 752 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli õiguskomisjoni liikme Hardi Volmeri.

10:13 Hardi Volmer

Lugupeetud eesistuja! Austet kolleegid! Kõigepealt tutvustuseks, milles on asi. Antud eelnõu, mis puudutab liiklusseaduse muutmist, algatamine lähtub soovist võimaldada kasutusele võtta teisaldatavad liikluskaamerad. Riigikogu õiguskomisjonile esitas vastavasisulise ettepaneku Siseministeerium, soovides nimetatud muudatusega täiendada politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse eelnõu 673. Kuna eelnõu 673 reguleerimisala ei ole seotud liiklusseaduse muudatustega, arutas õiguskomisjon 12. novembri istungil liiklusseaduse § 199 muutmise seaduse eelnõu algatamist. Eelnõu algatati konsensuslikult, eelnõu ja seletuskirja koostamisel on kasutatud Siseministeeriumi ettepaneku juurde lisatud selgitusi.

Kehtiva liikluskaamerate regulatsiooni terminid ei ole senini võimaldanud kasutusele võtta teisaldatavaid kiiruskaameraid. Kuigi ma isiklikult leian, et siin võib-olla tekib mingi juriidiline või terminoloogiline vastuolu, sest nendest kahest kiiruskaamerate variandist, mis meil praegu kasutusel on, on üks ju nn käsikaamera, mida me kõik teede ääres oleme näinud. Neid hoiab üldjuhul politseimundris spetsialist endal näo ees ja rahvasuus nimetatakse neid hellitlevalt foonideks. Oma olemuselt on ju ka need teisaldatavad ehk portatiivsed ehk mobiilsed. Aga see selleks.

Sama paragrahvi lõiked 2–5 sätestavad automaatse liiklusjärelvalve süsteemi ehk kiiruskaamerate regulatsiooni puhul võimaluse kasutada üksnes statsionaarseid vahendeid. Täna on see nii eelkõige sellepärast, et kiiruskaamerate süsteem ja seda puudutavad sätted loodi, arvestades tollaseid tehnoloogilisi vahendeid. Praegu on aga võimalus liidendada teisaldatavad kiiruskaamerad juba olemasoleva statsionaarsete kiiruskaamerate süsteemiga.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on nõutav poolthäälte enamus.

Seaduse eesmärk. Hetkel on Eestis võimalik kasutada kahte kiirusemõõtmise lahendust kolmest: käsikaameraga mõõtmist ja statsionaarse kaameraga mõõtmist. Mobiilse kiiruskaamera kasutamise võimalus ei muuda kehtivat õiguskorda ehk tagajärg isikule jääb samaks, kuid sellega võimaldatakse liiklusjärelvalve teostajal mõjutada oluliselt suuremat hulka isikuid ka piirkondades, kus see varem võimalik ei olnud.

Mobiilse kiiruskaameraga mõõtmise eelis muude kiirusemõõtmiste võimaluste ees tuleb välja eelkõige kohtades, kus püsielekter ei ole mõistlike kuludega kättesaadav, suure liiklussagedusega kahe- ja kolmerealistel teedel ning kohtades, kus sõidukite peatamine ei ole võimalik.

Kiiruskaamerate paigaldamise eesmärk on liiklust rahustada ja seeläbi õnnetuste arvu vähendada. Kaamerad ohjeldavad kihutajaid ja aitavad viia kiiruse ohtlikel teelõikudel lubatud piiridesse. Liiklus muutub eeldatavalt turvalisemaks ja liiklusõnnetuste arv väheneb ehk kaameratel on ennetav ja distsiplineeriv mõju. Rahvusvahelised kogemused näitavad, et kiiruskaamerad aitavad muuta liiklust turvalisemaks.

Teisaldatavate kiiruskaamerate kasutusele võtmiseks muudetakse liiklusseaduse § 199 lõigete 2–5 sõnastust ja lauseosa "statsionaarse automaatse liiklusjärelvalve süsteem" asendatakse lauseosaga "automaatse liiklusjärelvalve süsteem". Sõna "statsionaarne" kaob. Lisaks asendatakse § 199 lõikes 2 sõna "püsipaigaldatud" tekstiga "paigaldatud statsionaarsete või teisaldatavate". Muudatusega

võimaldatakse kasutusele võtta teisaldatavad kiiruskaamerad, mida hakatakse kasutama samamoodi statsionaarselt paigaldatud kiiruskaameratega.

Teisaldatavate kiiruskaameratega jäädvustatud liiklusrikkujate andmed edastatakse esmalt Maanteeameti automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogusse, kuhu edastatakse ka statsionaarsete kiiruskaamerate andmed. Nii nagu toimiva süsteemigi puhul, saadetakse andmed sealt politsei andmekogusse ja kui hakatakse liiklusrikkumist menetlema, kasutatakse juba olemasolevaid võimalusi. Politsei füüsilise järelvalve ja statsionaarsete kiiruskaamerate ees on teisaldatavatel kiiruskaameratel teatud eelis, sest neid saab paigaldada kohtadesse, kus kiiruseületajate arv on suur, kuid tavapäraselt kiirust mõõta ja sõidukeid peatada on raske. Mobiilne süsteem ei ole seotud kindla asukohaga, võimaldades järelvalvet teha nii linnatänavatel kui ka kõrvalteedel. Teisaldatavate kiiruskaameratega on läbi viidud ka katsemõõtmisi. Näiteks tegi Maanteeamet 2015. aasta septembris katsemõõtmise Pirita teel keskpäeval poole tunni jooksul, mõõdeti 478 sõiduki kiirust, kusjuures 94% juhtidest ületas kiirust ja neist 36% ületas seda üle 10 kilomeetri tunnis.

Peale selle, et mobiilne süsteem ei ole seotud kindla asukohaga, võimaldab teisaldatavate kiiruskaamerate kasutuselevõtt mõjutada sama järelvalveressursiga suuremat arvu liiklejaid. Politsei- ja Piirivalveameti liiklusjärelvalve tööaeg oli 2017. aastal ligi 370 000 töötundi, millest 37% kasutati selleks, et kontrollida piirkiirusest kinnipidamist. Teisaldatavate kiiruskaamerate kasutusele võtmine võimaldaks tööaega mõjusamalt kasutada. Samuti suurendaks see tõenäosust, et ohtlikematel teelõikudel, kus on varem kasutatud teisaldatavaid kiiruskaamerasid, peetakse piirkiirusest kinni ka edaspidi. Seega on esitataval muudatusel oluline mõju liiklusohutusele. Politsei- ja Piirivalveametil on teisaldatavate kiiruskaamerate hankimine praegu pooleli, kuid uued kaamerad oleks eelduslikult võimalik kasutusele võtta käesoleva aasta esimeses kvartalis.

Eelnõuga muudetakse sellesama liiklusseaduse § 199 lõigete 2–5 sõnastust ja lauseosa "statsionaarse automaatse liiklusjärelvalve süsteemi" asendatakse lauseosaga "automaatse liiklusjärelvalve süsteemi", nagu eespool räägitud, ning lõikes 2 asendatakse sõna "püsipaigaldatud" tekstiga "paigaldatud statsionaarsete või teisaldatavate".

Samad lõiked 2–5 sõnastatakse järgmiselt: "Automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogu on valdkonna eest vastutava ministri asutatud andmekogu, milles töödeldakse kohalikele teedele ja riigimaanteeledele paigaldatud statsionaarsete või teisaldatavate liiklusjärelvalve süsteemidega kogutud liiklusalaste õigusrikkumiste andmeid, et tagada tõhus liiklusjärelvalve. Automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogusse kantud andmetel on õiguslik tähendus. Automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogu vastutav töötleja on Maanteeamet. Automaatse liiklusjärelvalve süsteemi andmekogu pidamise põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister oma määrusega."

Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele. Eelnõuga reguleeritavad küsimused ei kuulu Euroopa Liidu õiguse valdkonda.

Seaduse eeldatavad mõjud on juba kirjeldamist leidnud. Võib-olla mainin seda, et Maanteeamet viis läbi ka mobiilsete kiiruskaamerate kasutamise katsetused. Tulemused näitasid, et mobiilsete kiiruskaamerate kasutamine alandas oluliselt keskmist kiirust vastaval teelõigul võrreldes sellega, mida näitasid samal teelõigul varem läbiviidud kontrollmõõtmised. Uuringu tulemusel saab väita, et juhul kui mobiilsete kiiruskaamerate mõõtekoht on eelnevalt tähistatud ja mõõteseade või mõõteauto nähtav, siis on mõju liiklusvoo kiiruse alanemisele keskmiselt samaväärne statsionaarsete kiiruskaamerate mõjuga ehk kiirus langeb alla lubatud piirkiiruse.

Rakendusaktid. Mobiilsete kaamerate kasutusele võtmine eeldab hiljem kahe rakendusakti muutmist. Seaduse jõustumine. Eelnõu on kavandatud seadusena jõustuma üldises korras.

Selle eelnõu algatas õiguskomisjon 13. novembril eelmisel aastal. Lubatagu mul veel ette kanda õiguskomisjoni koosoleku protokoll. Protokoll kannab numbrit 201. Koosolek toimus esmaspäeval, 12. novembril eelmisel aastal, juhatas Jaanus Karilaid, protokollis Tiina Kärsna. Osa võtsid Uno Kaskpeit, Hardi Volmer, Külliki Kübarsepp, Raivo Aeg, Toomas Paur, Toomas Vitsut, Urve Tiidus, Vilja Toomast, Carina Rikart nõunikuna, Linnar Liivamägi nõunikuna ja Raini Laide nõunik-sekretariaadijuhatajana. Puudusid Mati Raidma ja Olga Ivanova. Kutsutud olid loomulikult toonane siseminister Andres Anvelt, korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonna juhataja Veiko Kommusaar ja siseministri nõunik Kristen Kanarik.

Minister Anvelt tegi ettepaneku, et õiguskomisjon algataks liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu, mis annaks aluse võtta kasutusele teisaldatavad liikluskaamerad. Kõik järgnev, mida minister ette pani, on juba siin käsitlemist leidnud. Võib-olla pakub huvi see, et vastav eelnõu on ministeeriumis ette

valmistatud, hange kaamerate soetamiseks on käimas. Kui eelnõu algatab komisjon, nagu see antud juhul on, siis hoiab see aega kokku. Hange näeb ette kaheksa kaamera soetamist, iga prefektuur saaks esialgu kaks kaamerat. Ministri sõnul on statsionaarsed kiiruskaamerad praegu põhimaanteedel, nende kasutamisega hakkab aga lõppema ja seetõttu on vaja mõelda erinevatele tehnilistele lahendustele. Jaanus Karilaid soovis teada, kas ministeeriumil on andmeid, kui suur mõju on kiiruskaameratel liiklejate käitumisele. Anvelt kinnitas, et suvel, kui politseipatrullide arvu teedel suurendati, vähenes ka liiklusõnnetuste arv oluliselt, ehk kaamerate mõju on preventiivne. Jaanus Karilaid küsis, kas teedel peavad olema väljas märgid, mis viitavad liikluskaameratele, mille peale Veiko Kommusaar selgitas, et kehtiva korra kohaselt peab vastav märk kiiruskaamerate mõõtmise tsoonis olema, seda ka teisaldatavate kaamerate puhul, küll on aga tulevikus tarvis arutada, kuidas seda nõuet täita, kui kiirust hakkavad automaatselt mõõtma politseisõidukid, ilma et politseiametnik sellesse sekkuks. Külliki Kūbarsepp märkis, et antud juhul on valida, kas Siseministeeriumi esitatud muudatusettepanek algatada eelnõu 673 raames või eraldi eelnõuna. Ta küsis, kas ministeerium ei teadnud enne eelnõu 673 algatamist, mida tehti 22. augustil 2018, et uuest aastast soovitakse võtta kasutusele mobiilsed liikluskaamerad. Veiko Kommusaar selgitas, et Vabariigi Valitsus leidis võimaluse eraldada mobiilsete liikluskaamerate tarvis raha käesoleva aasta viimases kvartalis. Et seda raha võimalikult efektiivselt kasutada, oli üheks võimaluseks esitada muudatusettepanek eespool mainitud eelnõu 673 kohta, mis tõenäoliselt veel sellel aastal parlamendis vastu võetakse. Külliki Kūbarsepp leidis, et õigusruumi ettevalmistamine oleks võinud alata varem. Kommusaar selgitas, et Siseministeerium on vastavad ettepanekud teinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, kes valmistab ette liiklusseaduse muudatusi. Millal see eelnõu valmib, pole veel teada. Kõnealused muudatused on aga Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis, õigemini Maanteeametis läbi arutatud. Raivo Aeg sõnas, et mõnel teelõigul kehtestatud kiiruspiirang tundub ebamõistlik. Kui sellisele teelõigule seada statsionaarne kiiruskaamera, siis tekitab see liiklejates tuska. Tema hinnangul ei tohiks politseil tekkida kiusatust sellisele teelõigule kiirust mõõtma minna. Ta tõi näiteks värske teekatte saanud, kuid veel märgistuseta tee, kus on määratud kiirusepiirang 70 kilomeetrit tunnis ning mis läheb üle konarlikuks ja juba nähtamatu märgistusega teeks, millel võib liigelda tavapärase, 90-kilomeetrise tunnikiirusega. Minister Anvelt vastas, et kohalikel teedel määrab kiirusepiirangu kohalik omavalitsus. Kui määratud kiirusepiirangust mitte kinni pidada, siis kaasneb sellega liiklusohutlik olukord. Minister juhtis tähelepanu, et kõrvalteedel juhtub õnnetusi enam kui põhitrassidel. Kommusaar sõnas, et katsete põhjal saab öelda, et nendes piirkondades, kus kasutati mobiilseid kiiruskaamerasid, liiklejate kiirus alanes. Samuti rõhutas ta, et kiiruskaamerasid ei paigaldata sinna, kus oleks tarvis kõige enam tulu teenida, vaid sinna, kus kiirused on suuremad ja kus toimub enam liiklusõnnetusi. Raivo Aeg lootis, et see tõesti nii on ja politsei ei hakka taas varjatud kohtades kiirust mõõtma. Veiko Kommusaar juhtis tähelepanu, et kiiruse mõõtmine on üks meede liikluskäitumise harjumuste kujundamisel. Raivo Aeg oli nõus, et kiirust tuleks mõõta kohtades, kus on kiiruspiirang 90 kilomeetrit tunnis ja kus liiklejalatel on tekkinud karistamatuse tunne. Pigem ei toeta ta kiiruse mõõtmist olukorras, kus kasutatakse ära mingit ajutist või ebanormaalselt situatsiooni, eesmärgiga tõsta kiiruseületajate statistilist näitajat, ehk oluline on tagada, et kiirust mõõdetakse seal, kus seda tegelikult on tarvis. Veiko Kommusaar kinnitas, et neil on olemas analüüsi tarkvara, mida sellisel puhul kasutada, samuti kinnitas ta, et menetluste hulk on vähenemise trendis ja pigem inimestele selgitatakse asju, selle asemel et neid karistada. Karilaid tegi ettepaneku algatada liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu ja ühtlasi tegi ta ettepaneku, et Hardi Volmer võiks eelnõu täiskogule üle anda. Hardi Volmer, ennäe, nõustuski. Eelnõu algatamise otsus tehti konsensuslikult eespool loetletud kodanike juuresolekul. Eelnõule on lisanud oma mõningad märkused ja ettepanekud Justiitsministeerium, aga ma arvan, et kes huvi tunneb, see leiab need üles. Aitäh!

10:28 Aseesimees Kalle Laanet

Hea ettekandja, suur tänu väga põhjaliku ettekande eest! Siiski on teile ka küsimusi. Peeter Ernits, palun!

10:28 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! See oli ilus ettekanne, et täpselt kes kusagil oli ja mida ütles, aga räägime asjast ka. Majanduskomisjoni istungil palusin ma vastust mitmele küsimusele, aga tänase päevani pole ei sina ega ministeerium mulle vastanud. Liiklusseaduse § 199 on üks kõige tulusamaid

paragrahve üldse Eesti Vabariigis. Minu küsimus oli, kui palju siis üks kaamera riigieelarvesse sisse toob, ja teine küsimus, kui palju need liigutatavad kolmjalad, mis hakkavad tulema, riigieelarvet suurendavad. Palun sellele küsimusele lõpuks vastust! Aega on juba kõvasti mööda läinud.

10:29 Hardi Volmer

Aitäh küsimuse eest! Ütlen ausalt, et tegemist on paraku pisut, ütleme, hüpoteetiliste numbritega. Neid numbreid ka mina siiani veel näinud ei ole. Võin öelda, et eeldatavalt kogu see süsteem ei koorma väga oluliselt riigieelarvet. Need vidinad on suhteliselt mõistliku hinnaga, eriti mis puudutab kolmjalga ehk tripoodi, kaamera on ilmselt kihu kallim. Kuivõrd see süsteem ei eelda vastava spetsialisti ehk üldjuhul politseimundris oleva isiku pidevat kohalolu ja teades meie üldist kultuuritausta, on täiesti võimalik, et kaitsmaks seda kergesti teisaldatavat kallist riistvara, ma kujutan ette, võib-olla peaks kaasama turvakaamera, mis pidevalt salvestab, et keegi kodanik huvi pärast seda riistvara endaga kaasa ei võta.

10:30 Aseesimees Kalle Laanet

Toomas Kivimägi, palun!

10:30 Toomas Kivimägi

Aitäh, lugupeetud juhataja! Väga lugupeetud ettekandja! Ma arendan härra Ernitsa küsimust edasi. Küsimuse mõte oli minu arusaamist mööda selles, et käesoleva aasta riigieelarves on kavandatud trahviraha kasvuks lausa 20%. Kui suur on siis n-ö selle eelnõu osa ehk kui palju on planeeritud trahviraha seoses teisaldatavate kiiruskaamerate soetamisega ja nende seadustamisega?

10:31 Hardi Volmer

Aitäh küsimuse eest! Ma kujutan ette, et võib-olla tõesti Justiitsministeerium või Siseministeerium on teinud mingisuguseid põgusaid arvutusi, kasutades n-ö lähiajaloost saada olevaid fakte, mis numbrites väljenduvad. Nad on võib-olla rehkendusi teinud. Mina jään siin vastuse võlgu. Ma neid arve ei oska küll peast öelda, sest paratamatult on need hüpoteetilised, need on nii või teisiti oletuslikud. Võimalik, et kui ma siin sorima hakkan, ma ei usu küll, et ma leian neid siit seletuskirjast ... (Lehitseb pabereid.) Mulle ei meenu, et ma oleks näinud analüüsi, mis väljenduks arvudes. Kuigi hüpoteetiliselt ei ole ju mingi kunst tuletada, mis see võiks olla.

10:32 Aseesimees Kalle Laanet

Märt Sults, palun!

10:32 Märt Sults

Aitäh! Ma olen kohtudes valijatega väga palju asju sellel teemal kuulnud. Üks markantne näide on see, et on üleval kiiruse mõõtmise märk, et mingi aja pärast tuleb kiiruskaamera. Tähendab, kolmjala peale on põõsasse pandud see varjatud kaamera ja siis mõõdetakse kiirust varjatult, mingisugune 800–900 meetrit varem, enne kui kiiruskaamera tuleb, ja kui sa oled kiiruskaamera juures, enam-vähem täpselt selles mõõtmes, nii nagu seal on, kas 90, 70, 60 või 50 kilomeetrit, aga siis pannakse sulle arvutipilt ette ja öeldakse, et nii, märgi piirkonnas, seal, kus oli see hoiatusmärk, et tuleb kiiruskaamera, oli sinu kiirus 96 kilomeetrit tunnis. Ja inimese käest võetakse see 5, 6, 7 kuni 12 eurot trahvi. Mida te sellest arvate? Kas see on õiglane või ei ole õiglane, vaid väike petukaup?

10:33 Hardi Volmer

Aitäh küsimast! Võtan voli avaldada isiklikku arvamust. Täiesti loogiliselt ja loomulikult on see liiklusseaduse järgi kehtivat õiguskorda riivav. On selge, et inimene on kohustatud järgima märgil tähistatud kiiruspiirangut sellest hetkest, kui ta seda füüsiliselt näeb. Kiiruse alandamine võtab olenevalt sellest, mis kiirusega ta sinna alasse siseneb, teadupärast nõksa aega. Nii et jah, muidugi, olen isegi pealt näinud mingeid teie kirjeldatud situatsioone, aga maakondades üldiselt teostavad kiiruskontrolle kohalikud omavalitsused ja ma arvan, et nende suhtumine ongi maakonniti teinekord erinev. Mis seal salata, see toob ju sisse. See ei ole mingi saladus, et kohati võib ka seaduskuulekale tavakodanikule tunduda või jääda mulje, et omavalitsus püüab tema pealt n-ö soomust teha, viisakalt väljendudes.

10:35 Aseesimees Kalle Laanet

Dmitri Dmitrijev, palun!

10:35 Dmitri Dmitrijev

Aitäh! Austatud ettekandja! Mul on täpsustav küsimus, mis haakub eelmise küsija küsimusega. Kas ikkagi need teisaldatavad kaamerad paigaldatakse edaspidi ainult nende automaatkontrollimärkide 559a ja 559b kehtivusalas, mis osutavadki automaatsele liiklusjärelvalve teostamisele, või on ka selles plaanis muudatusi ja neid võib hiljem panna ükskõik kuhu kohta?

10:35 Hardi Volmer

Aitäh küsimast! Minu ettekanne seda osa vist ei sisaldanud. Jah, tõepoolest on ette nähtud võimalus, et koos selle n-ö teisaldatava kaameraga liigub ka märk, mis peab vastavalt seadusele olema paigaldatud liiklusuunas ettepoole, teatava distantssi peale sellest kaamerast. See samamoodi teisaldatav portatiivne mobiilne märk on sinna juurde mõeldud, jah.

10:36 Aseesimees Kalle Laanet

Peeter Ernits, palun!

10:36 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Kahjuks ei saanud Hardi aru mu lihtsast küsimusest, kui palju pappi tuleb riigile kaamerateist. Ma ei küsinud seda, kui palju see maksma läheb.

10:36 Hardi Volmer

Ei-ei, vabanda, Peeter, su teine küsimus oli ...

10:36 Peeter Ernits

Ma jõuan teise küsimuseni nüüd. Teine küsimus on, et kuna politseil läheb liiklusjärelvalvele 1000 tundi päevas ja sellest 300 kulub piirkiiruse mõõtmisele ja kui ainult kümnest kiiruskaamerast piisaks, et kogu see 300 tundi ööpäevas katta, siis kui palju lihast ja luust politseinikud kulutavad ööpäevas piirkiiruse mõõtmisele. Vasta sellele teisele küsimuselegi. Esimesele võiks ka vastata.

10:37 Hardi Volmer

Aitäh, Peeter! Sa sead mind jälle kimbatuse sisse, mul ei ole neid arve sulle võtta. Sa nagu eeldaksid, et ma suudan sulle siin väga täpselt komakohaga arve öelda. Ma ei suuda. Kui me võtame terve riigi territooriumi, kui palju meil on politseitöotajaid mingil ajahetkel väljas, siis ma jään vastuse võlgu, jah, ma ei tea seda täpselt, isegi hüpoteetiliselt mitte. Aga ma kujutan ette, et need mingid keskmised arvud või statistika on ju saadaval. Nii et palun väga vabandust, et ma ei vasta sulle. Kui palju pappi riik selle pealt teenib, ka neid protsente ma hetkel ei tea. Olen nõus need andmed sulle, Peeter, välja uurima.

10:38 Aseesimees Kalle Laanet

Toomas Kivimägi, palun!

10:38 Toomas Kivimägi

Aitäh, lugupeetud juhataja! Auväärt ettekandja! Kasutan teie retoorikat. Üks kolleeg ütles mulle, et suur osa riigieelarvest on oletuslik, ega me ju ei tea väga täpselt, kui palju laekub üksikisiku tulumaksu või käibemaksu, aga me ikkagi need väga suured numbrid, miljardid, eelarvesse kirjutame. Aga olulisem osa küsimusest on see, kuidas me saame selle eelnõu asjus seisukohta võtta, kui me ei tea, mis on selle otsuse mõju nii riigieelarve kulude kui ka tuludena. On tavapärane, et ikkagi eelnõu mõjuanalüüsil on väga oluline osa selles, mismoodi ma oma seisukoha kujundan. Aga kuidas mina täna Riigikogu liikmena saan kujundada oma seisukohta, kui ma ei tea, kui palju see maksab, ja mul pole ka aimu, kui palju on plaanitud tulu?

10:39 Hardi Volmer

Aitäh küsimast! Olen sunnitud taas kordama, et neid arve ei ole mul paraku teile praegu esitada. Eelnõu on esimesel lugemisel. Ma arvan, et ta sisustatakse ja varustatakse ohtrate arvudega, nii konkreetsete kui ka hüpoteetilistega. Ainuke, mis ma võin selle muudatuse kaitseks öelda, on see, et teadupärast need statsionaarsed n-ö kiiruskaamerad, mida me teede ääres oleme juba aastaid näinud, mis on nendes metallkappides soklite pääl, hakkavad vananema. See oli ka ettekandes selgelt välja öeldud, et neil nagu kõikvõimalikul tehnoloogial on oma iga. Nende n-ö ametlik ekspluatatsiooniaeg hakkab ilmselt varsti läbi saama ja nii ehk teisiti tuleb teatud arv seda laadi kontrolltehnikat, mingisugused liiklust registreerivad kaamerad asendada. Need väljaminekud on lähitulevikus paratamatult ilmselged. Nii et ma ikkagi loodan teie mõistvale suhtumisele, olgugi et ma ei sisustanud praegu oma juttu konkreetsete arvudega.

10:40 Aseesimees Kalle Laanet

Urve Tiidus, palun!

10:40 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma usun, et teil oli üks *lapsus lingua*, kui te rääkisite, et kiiruse mõõtmisega tegelevad kohalikud omavalitsused. Sellesse ei süvene, küll küsin ma niisugust asja. Mis te arvate, mis mõjutab liikluskäitumist rohkem, kas see, kui on rohkem regulatsioone ja kontrolli, või inimeste vastutustundlik käitumine? Vähe filosoofilisem küsimus nende rahaküsimuste kõrvale.

10:41 Hardi Volmer

Aitäh küsimast! Esimene vihje. Jah, ma pean tunnistama, et ilmselt oli lapsusega tegemist, sest tegelikult on see ikkagi Maanteeameti haldusala üleriikliselt. Kohalik omavalitsus tegeleb vist teatava rahasumma piires nende omandamisega, nagu ma tean oma valla pealt, ja tal on teatavad õigused lihtsalt nende kaamerate paigaldamise suhtes. Aga see selleks.

Mis puutub sellesse toredasse filosoofilisse küsimusse, siis see, ma kujutan ette, eeldaks võib-olla mingit poolepäevast debatti. See ju hõlmab kogu meie üldist kultuuritausta ja ennekõike liikluskultuuri, eks ole. Liikluskultuur on üks huvitav fenomen selle poolest, et ta on füüsiliselt väga nähtav. Sa tunned inimest ja räägid temaga viisakalt naeratades juttu, aga ta läheb rooli ... Hea küll, ma toon piltliku näite. Ta läheb rooli ja muutub äkki metsaliseks. Miks see kõik toimub ja mis meie peas toimub, kui me liikleme? Kõrvutatuna mõningate lähiriikidega ja ühiskondadega on täiesti selge, et meie liiklus on paraku veel küllaltki metsik, olgugi et nagu statistika meile räägib, me liigume rõemsalt paranemise teel. Aga liiklusõnnetuste ja liiklussurmade arv on ikkagi drastiline. Selles mõttes jah, loomulikult oleks ju õnnistus ja oleks ilus ja armas, kui me suudaksime veenmismeetodil või imeliste eeskujude najal inimeste teadvusesse sisestada, et ole nüüd inimene ja mõtle teiste pääle, mõtle isegi iseenda pääle ja ära mõtle selle pääle, et su auto on kaskokindlustusega täielikult kindlustatud. Kasko ei kindlusta sinu ega teiste elu. Sealt hargneb muidugi terve rida iseenesest sotsiopsühholoogilisi liine, mis on arutamiseks väga huvitavad, aga säästkem end täna sellest.

10:44 Aseesimees Kalle Laanet

Hannes Hanso, palun!

10:44 Hannes Hanso

Aitäh, Hardi, väga huvitava ja põhjaliku ettekande eest! Oma viimases vastuses hakkasid sa minu meelest natukene keskenduma ka sellele, mis on siin kõige olulisem. Minu meelest olid need esimesed küsimused, mis keskendusid (ma ei saa aru, mis põhjustel) mingisugusele kulude ja tulude kalkulasioonile, selle teema täiesti eksiteele sattunud käsitus. Me peame ikkagi rääkima sellest, et me säästame elusid. Kui need kaamerad säästavad kas või ühe elu või kaks-kolm elu aastas, siis on see projekt kahtlemata ennast ära tasunud. Kas me sinu meelest keskendume siin kulude ja tulude arutelu pidades üldse õigele asjale? Kui me räägime, ma ei tea, tuleohutusest, siis me räägime ennetusest, et me säästaksime elusid, ja me ei küsi, kui palju mingi vidin maksab, vaid me sunnime inimesi neid vidinaid üles panema, et nad jääksid ellu.

10:45 Hardi Volmer

Olen täiesti nõus. See on ju kogu asja ülim eesmärk. Riik ehk siis rahvas peakski rõõmsalt investeerima, optimaalselt vähemalt, nii palju kui suutelised ollakse, sellesse süsteemi, mis vähegi inimesi manitseks ja korrale kutsuks. Midagi ei ole teha, jah, see meede on pigem karistuslik, küll korrale kutsuv, aga lõpposas ikkagi karistuslik. Nii ta kord juba on, et hea sõnaga teinekord ei saa. Hea näide on minu koduküla Muraste, mis juhtumisi on ka endise ministri Anvelti koduküla, me oleme ühe küla mehed. Ühel heal päeval paar aastat tagasi tekkis sinna seesama statsionaarne n-ö plekkputka, see kaamera. See oli küllaltki valus, ta oli enne suurt ristmikku. Linna poolt tulles õnnestus mul ja minu naisel saada üheksa trahvi, enne kui teadvusse jõudis ja mälu registreerima hakkas, et nii, nüüd ta tuleb. See on küllaltki märgiline. Siis ma kergelt nagu naljaga pooleks aasisin Andres Anveltit, sest selgus, et konkreetset see kaamera oli tema initsiatiivil sinna üles pandud. Aga ennäe, selgus, et ma ei teadnud ühte asja. See kaamera on niimoodi ristmiku peal. Külakeskusest, kooli ja poe poolt tulles, pead sa selleks, et saada Tallinnasse, ületama Rannamõisa tee. Seal oli äsja liikluses surma saanud üks koolilaps. See võttis mul aasimistuju hetkega ära.

10:47 Aseesimees Kalle Laanet

Jürgen Ligi, palun!

10:47 Jürgen Ligi

Aitäh! Mind ajendas sekkuma teie, sotsiaaldemokraatide siseheitlus, see väide, et kui ainult üks inimenegi päästetakse, et siis on tulemus juba õigustatud. Nii kahjuks ei ole. Kahjuks on ressursid alati piiratud ja tuleb arutada, mis on sama raha eest kõige efektiivsemad meetodid. Mina ei ole selle eelnõu vastu, aga sellise suhtumise vastu olen küll, et mis tahes hinnaga võib teha mis iganes asja. Nii kahjuks ei saa. Aga mul oleks õiguskomisjonile lihtsalt küsimus, kas saaks kuidagi kuulda sellist ettekannet, et te ei loe ette mingit lindistust, pannes sinna vahele "sõnas see ja avaldas arvamust too". Kas saaks kuidagi seaduseelnõu põhiolemust kirjeldada natukene kokkuvõtlikumalt ja kompaktsemalt, et saal saaks seda ettekannet kuulata ka?

10:48 Hardi Volmer

Aitäh! Ma mõistan teie tuskat, sest sellise tohutu pika kirjelduse ettevuristamisel on täiesti selge, et ka kõige terasema tähelepanuga inimene ei ole võimeline üleliia palju registreerima, millest tegelikult jutt käib. Mina seda ausa näoga siin tegin küll, et kõik asjaomased isikud saaksid kenasti ette loetud ja ära mainitud, ning seal sisaldus ka see, mille kohta te, auväärne Ligi, mult küsisite. Aga kas ma sain õigesti aru, et te sooviksite, et ma lühikokkuvõttena selle uuesti ette loeksin? Ega ometi? Mul on see olemas. Ma palun väga vabandust, et ma teid tüütasin, nagu ma eelnevalt olen teinud, ma tean. Aga jah, ta kiskus natuke pikaks küll.

10:49 Aseesimees Kalle Laanet

Peep Aru, palun!

10:49 Peep Aru

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Kindlasti on selline põhjalik ettekanne väga hea, kuigi ma eelistaksin lühemat ja kontsentreeritumat. Aga kui on selline valik tehtud, siis mul ei ole selle vastu midagi. Ainult et selle pika ettekande käigus läks minul kõrvust mööda või seda ei öeldudki, miks selle eelnõu algatas komisjon, mitte Vabariigi Valitsus.

10:49 Hardi Volmer

Aitäh küsimast! Tegelikult vilksatas, ütleme nii, ühe lause kujul selles ettekandes ka see põhjus, nii nagu ma sellest aru sain. See on siin täiesti must valgel kirjas. See meede, et see toimuks komisjoni kaudu, lihtsalt kiirendaks asjade kulgu. Need kaamerad ostetaks ja nad satuksid meie teedele kiiremini, see protsess oleks lühem. Nii sain ma ise sellest aru.

10:50 Aseesimees Kalle Laanet

Jürgen Ligi, palun!

10:50 Jürgen Ligi

Aitäh! Kuna ettekandja mult küsis, siis ma pean vastama. Ei, ma ei taha, et te uuesti ettekannet alustate.

10:50 Hardi Volmer

Aitäh!

10:50 Jürgen Ligi

Ma tahaks, et komisjoni ettekanded oleksid vähem formaalsed ja rohkem sisulised, tegeleksid regulatsiooniga, mitte sellega, kes oli kohal ja kes mida ütles, vaid et seal räägitaks ikka regulatsioonist, sellest, millised olid vaidlusteemad, millised olid argumendid ja mis olid vastused, aga mitte sellest, kes sõnas, avaldas arvamust jne. Ja küsimus ka: eks ju?

10:51 Aseesimees Kalle Laanet

Head kolleegid! Ma juhin tähelepanu, et praegu on saalist ettekandjale küsimuste esitamise voor, mitte vastupidi, punkt 1. Küsimuste ja vastuste voor on. See oli tegelikult repliik. Peep Aru, palun!

10:51 Peep Aru

Ma püüan siis oma mõtted küsimuse vormi valada. Ei tea, kas õnnestub. Muidugi, komisjon võttis härjal sarvist ja tahab asja kiirendada. Väga õilis teguviis. Ma ei ole üldse selle eelnõu vastu. Aga kuidas nüüd valitsusel, kes üle kahe aasta on valitsenud, järsku nii vähe aega oli, et sellise tähtsa küsimusega, mis puudutab inimeste elusid, ei olnud varem aega tegeleda? Kas see oli ka komisjonis arutlusel?

10:51 Hardi Volmer

Aitäh küsimuse eest! Tuleb tunnistada, et ma ei mäleta. Samalaadne küsimus, et miks siis nüüd äkki nii kiire hakkas, oleks võinud tõstatuda ka ju majanduskomisjoni, kus me seda eelnõu esitlesime. Aga ütleme nii, et see Siseministeeriumi initsiatiiv pärineb poolteise aasta tagant, nagu ma mäletan. Ma ei julge pead anda, aga ega ta üleöö ei ole tulnud. See oli huvitav küsimus, kas on teada lähiriikidest, nii lõuna kui ka põhja suunalt, kellega on hea ennast kõrvutada, kas seal on juba analoogseid kaameraid kasutuses. See oli ka vist hüpoteetiline vastus, et küllap on, väga täpselt ei teata, aga nad on vähemalt olemas. See on ka tehnoloogiliselt pisut arenenum variant ja ei ole kallis. Nii et esialgu neid kaameraid ostetakse kõigest kaheksa.

10:53 Aseesimees Kalle Laanet

Austatud ettekandja, õiguskomisjoni liige Hardi Volmer, teile rohkem küsimusi ei ole. Aitäh teile! Palun kõnelema majanduskomisjoni liikme Erki Savisaare.

10:53 Erki Savisaar

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Riigikogu majanduskomisjon arutas antud eelnõu teisipäeval, 18. detsembril möödunud aastal. Arutelule olid algatajate esindajana kutsutud Hardi Volmer ning Siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonna juhataja Veiko Kommusaar. Peale eelnõu mõtte lühikest tutvustust, millega rõhutati, et eesmärk on muuta inimeste käitumist liikluses, olid komisjonis arutelul vaid mõned tehnilised küsimused, alustades sellest, et kui praegu ei ole mobiilsed kiiruskaamerad lubatud, siis kuidas on toimunud nende kaamerate testimine. Saime teada, et Eesti liikluses võib selliseid teste vabalt läbi viia, aga seni ei ole tohtinud väljastada trahvikviitungeid testitulemuste põhjal. Samuti oli küsimus, kas need kaamerad peavad olema hoiatusmärgi mõjualas või kas enne neid kaameraid peab olema hoiatus automaatkontrolli kohta. Saime teada, et jah, nii see peab olema ja see ei ole mitte üksnes politsei hea tahe, et need märgid seal on, vaid see on seadusest tulenev kohustus panna enne kiiruskaameraid vastav hoiatus. Ühtlasi saime nende kaamerate kohta teada, et need ei ole mitte need kastides olevad kaamerad, vaid kolmjala peal olevad, sellised väiksemad ja vähem märgatavad kaamerad, mida võib paigaldada ka n-ö tavaline töötaja, selle paigaldaja ei pea olema politseinik. Ehk vähendatakse politseinike koormust ja nad saavad tegelda muude, olulisemate küsimustega. Arto Aas jäi hoiatusmärgi küsimuses teisele arvamusele ja leidis, et selliseid hoiatusmärke

ei ole üldse vaja, sest liikluseeskirja tuleks ikkagi kogu aeg järgida, mitte ainult kiiruskaamera läheduses. Sellele vaatamata otsustati konsensuslikult, et tehakse ettepanekud eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 24. jaanuar kell 17. Aitäh!

10:57 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh! Austatud ettekandja Erki Savisaar, teile küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Peeter Ernits Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna volitusega, nagu ma aru saan.

10:57 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Natuke piinlik oli hea kolleegi Hardi juttu kuulata, ta vuristas teksti ilusasti maha, aga sisust ei rääkinud. Me arutasime seda majanduskomisjonis. Need küsimused, mida ma siin küsisin ja millele ma kahjuks vastust ei saanud ega saanud ka ministeeriumi käest, olid lihtsad. Kui palju see liiklusseaduse § 199 tegelikult toob meile sisse raha või maakeeles öeldes pappi, need praegused 66 kaamerat ja need kaheksa, mis juurde tulevad? Ei tea. Aeg on möödunud, aga vastust ei ole. Kuid ma tean, et riigieelarvesse – praegu juba uus aasta käib – on sisse kirjutatud pluss 3,3 miljonit trahviraha just nimelt nendelt, kelle jalg on raske ja kelle tegevuse fikseerivad need 66 liikluskaamerat ja selle eelnõuga plaanitavad kaheksa kolmjalga, mida hakatakse liigutama.

Kas see on üldse aktsepteeritav ja kas me sellega nõus oleme, et me suurendame praegu teadlikult riigieelarvet ja tõstame järsult selle summa 17 miljoni peale? Eelmisel aastal oli 13,7 miljonit. Jah, siin sõbrad sotsialistid märkisid, et elud on tähtsad. Muidugi on tähtsad, loomulikult on tähtsad, aga ei maksa asju segamini ajada. Tuleb iga elu hoida, elu hind on kallid küll, ega keegi seda kinni ei maksa, aga räägime siiski selle eelnõu kontekstis.

Vaatame veel arve. Politsei kulutab aastas 370 000 tundi liiklusjärelvalvele, sellest laias laastus 37% kulub piirkiiruse mõõtmisele. See tähendab, et 1000 tundi ööpäevas kulutab politsei liiklusjärelvalvele. 1000 tundi ja sellest 300 tundi ööpäevas kulub piirkiiruse mõõtmisele. Üks kiiruskaamera ja 24 tundi – lihtne matemaatika, see on tegelikult 10 kiiruskaamera töö, aga meil on kiiruskaamerasid juba praegu 66. Kui öeldakse, et kui me nüüd kaheksa kolmjalga juurde paneme, siis see annab politseile veel suure võimaluse tööd parandada, siis ka seletuskirja järgi on need 66 kaamerat ju politsei tööd juba kõvasti parandanud. Võtame need 300 tundi ööpäevas, mida lihast ja luust politseinikud kulutavad kiiruse mõõtmisele, ja arvestame, et kaheksa n-ö kolmjalga tulevad juurde ning kui neid 24 tundi kasutada, siis tegelikult jääb politseinikele ainult 100 tundi, nende tööaeg väheneb kolm korda. Nii et politseinikel tuleb kõvasti-kõvasti aega juurde.

Mida ma tahan sellega öelda? Need seletuskirjas olevad numbrid ja need seletused, mida ma ei ole tänase päevani kahjuks saanud, näitavad, et midagi on siin natukene sassis. Meile ei ole antud piisavat informatsiooni. Nagu ma aru saan, ka õiguskomisjoni nimel esinenud heale kolleegile Hardi Volmerile ei ole selge, mida see tegelikult tähendab. See liiklusseaduse § 199, ma arvan, on meie sadadest ja tuhandetest paragrahvidest ilmselt kõige tootlikum ...

Palun veel paar minutit!

11:01 Aseesimees Kalle Laanet

Kolm minutit lisaaega. Palun!

11:02 Peeter Ernits

Ma väidan, et see on kõige tootlikum, kõige kasumlikum paragrahv üldse Eesti Vabariigis. Tegelikult kavatsetakse veel suurendada selle paragrahvi n-ö tootlikkust. Nii et ühelt poolt, inimesid peab kaitsma ja raske jalaga inimeste tegevust tuleb piirata, siin ei ole meil eriarvamusi. Aga sellega, et kirjutada riigieelarvesse sisse kiiruse ületamise eest kasseeritavate trahvide järsk tõus, ei tahaks ma küll nõus olla, eriti kui seda tehakse veel nii järsul kujul. Eelmisel aastal, tuletan meelde, pidi 13,7 miljonit eurot riigieelarvesse laekuma n-ö kiiruse ületamise pealt, sel aastal peaks laekuma 17 miljonit. Nii et mõelge selle peale, head kolleegid, kui te loete seda eelnõu ja ka autorooli istute. Aitäh!

11:03 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh! Kõnesoovijaid rohkem ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 752 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määratud eelnõu 752 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 24. jaanuari kell 17.

3. 11:03 Keeleseaduse muutmise seaduse eelnõu (756 SE) esimene lugemine

11:03 Aseesimees Kalle Laanet

Läheme tänase päevakorra kolmanda punkti juurde. Riigikogu liikmete Tarmo Kruusimäe, Helir-Valdor Seederi, Priit Sibula, Madis Millingu ja Hardi Volmeri algatatud keeleseaduse muutmise seaduse eelnõu 756 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli Riigikogu liikme Tarmo Kruusimäe.

11:04 Tarmo Kruusimäe

Hea asespiiker, hea juhatuse aseesimees ja kõik teised mu kallid töökaaslased ning inimesed, kes te jälgite meid interneeduse vahendusel! Ma olen siin teist korda sama eelnõuga. Eelmine kord, kui me siin seda menetlesime, me saavutasime suure murrangu: me tuvastasime probleemi, me teadvustasime, et on probleem, ja me leidsime, et probleem vajab lahendamist. Seega, mina ja eespool nimetatud Riigikogu liikmed oleme tulnud uuesti käesoleva eelnõuga, mille peamine eesmärk on muuta keeleseaduse § 32 nii, et sunniraha määr oleks füüsilistel isikutel kuni 640 eurot ja juriidilistel isikutel 5120 eurot. Nendele, kes võib-olla küsivad, millest see suurem summa on tulnud, ütlen, et see on eelmise ülemmäära kaheksaga korrutamine. Kui me eelmine kord kümme korda korrutasime ja leidsime, et see ülemmäär on selline hea ja lihtne nii juriidilisel kui ka füüsilisel isikul, siis praegu oleme teinud niimoodi, et füüsilistel isikutel jääb sama määr ja juriidilistel on see kaheksa korda kõrgem. Loomulikult on kultuurikomisjonil paremad teadmised ja pädevus, et neid määrasid muuta. Teretulnud on ka kõikide Riigikogu liikmete ettepanekud, suisa fraktsioonidega koos, kui nad oma fraktsioonis konsensuse leiavad. Seega olen valmis selleks, et teie esitate küsimusi ja mina annan vastuseid. Aitäh! Palun eelnõu toetada!

11:06 Aseesimees Kalle Laanet

Kohe on esimene küsija registreerunud. Märt Sults, palun!

11:06 Märt Sults

Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! Küsimus on lihtne. Kuidasmoodi eristada? Ma toon välja nime – kauplusekett Maxima. Maxima on juriidiline isik, Maxima müüja ei ole juriidiline isik. Aga kui Maxima müüja oskused ei vasta keeleseaduse nõuetele, ta ei oska riigikeelt, siis Maxima juhatust trahvib müüjat, aga tegelikult peaks trahvima ju Maxima omanikku. Kuidasmoodi on see sinu eelnõuga reguleeritud, et füüsilised isikud oleks kaitstud juriidiliste isikute tegemata töö eest?

11:07 Tarmo Kruusimäe

Täna! Maximal kui juriidilisel isikul on võimalik töö sisekorraeeskirjaga kehtestada oma sanktsioonid, millele kirjutab ju töövõtja, seesama kassapidaja, alla töölepinguga seoses. Kui me sinuga koos kujutame ette, et Maximal on töö sisekorraeeskirjas kirjas, et töötaja peab valdama eesti keelt heal tasemel, ja kui ta ei valda seda, aga on juba sinna alla kirjutanud, võib temale neid kehtestada. Üldjuhul ei ole juriidilisel isikul võimalik enda töötajatele sunniraha määrata. Eelnõu annab lihtsalt Keeleinspeksioonile võimaluse neid asju menetleda. Seega, ma ei näe seda võimalust, et Maxima juhtkond võtab tööle töötajaid, kellele eelnevalt töövestluse käigus on võib-olla esitatud küsimus juriidilise ülestõusu kohta, aga vastuseks on saadud, et põder põõnas põõsas.

11:08 Aseesimees Kalle Laanet

Henn Põlluaas, palun!

11:08 Henn Põlluaas

Aitäh! See on väga tervitav eelnõu. Olin eelmine kord selle allkirjastajate seas, seekord allkirja kahjuks ei küsitud, oleks andnud hea meelega. Aga minu küsimus on see, et miks üksikisikute trahvimäär samaks jääb. Eesti on olnud juba 28 aastat iseseisev, terve generatsioon võõrpäritolu perekondadest pärit noori on üles kasvanud, nende vanemad on siin elanud aastakümneid ja võib-olla ka sündinud siin, aga samas ikkagi enam kui kolmandik võõrpäritolu inimestest eesti keelt ei oska. Kas sa ei leia, et tegelikult tuleks ikkagi ka neid tugevamini survestada, et nad võtaks kätte ja õpiks lõpuks keele ära või hakkaks rääkima, kui nad oskavad, aga lihtsalt ei taha?

11:09 Tarmo Kruusimäe

Täna selle küsimuse eest! Palun kohe vabandust, et tol hetkel, kui ma rahvakeeli öeldes heegeldasin ja küsisin allkirju nii seletuskirjale kui ka eelnõule, oli ka teine eelnõu menetluses ja ma jõudsin küsida ainult üksikute käest. Paljudel, kes tahtsid toetada seda mõtet ja ka autorikaitse seaduse eelnõu, jäi allkiri andmata. Minu süü, et ma ei võtnud pikemalt aega ega käinud kõikide juures rääkimas. Ära nüüd arva või hakka ütleva fraktsiooni kohta midagi. Ei-ei, eelmine kord tulid sa, Henn, selle asjaga kaasa ja hea meelega oleks sind ka nüüd kaasa kutsunud, aga nii see paraku juhtus.

Nüüd sinu küsimuse sisu juurde. Eelnõu ei puuduta ainult neid inimesi, kellest sa rääkisid. Täna on see probleem mitu korda laiem: eestikeelne teenindus majutusasutustes ja toitlustusasutustes. Kui siia tuleb Hispaania noormees ja müüb pitsat ning kogu tema eesti keele oskus on "täna" ja "aitäh", inglise keeles oskab ta öelda *thank you*, *hello* ja *welcome*, siis peab selles olukorras hakkama saama. Seega, see probleemide ring on tunduvalt laiem. Aga miks see nii on? Ma ju kuulsin eelmine kord, mis olid põhjused. Leiti ühiselt, et jah, juriidilisi isikuid peaks mõjutama. Oli tekkinud arvamus, et füüsiliste isikute puhul võiks jääda pakutud maksimummäär juurde. Küll aga ma ütlen, et komisjonil ja kõikidel fraktsioonidel on võimalus seda tõsta.

Keeleinspektsiooni juhiga rääkides selgus, et maksimummäär rakendatakse füüsiliste isikute suhtes äärmiselt harva ehk senini pole veel rakendatud. Määr peab olema mõjus, ta ei pea olema selline, et ta võtab inimeselt ära motivatsiooni eesti keelt õppida. See on see erinevus, millest väga paljud ei taha aru saada, nad räägivad, et sunniraha on trahv. Sunniraha ei ole trahv, sunniraha on mõeldud ikkagi selleks, et motiveerida. Ma ei tea, kuidas selle seadusega minema hakkab, seda seadust ei ole sõandatud muuta juba aastaid. Vaatame, kui juhtub ime ja see seadus võetakse vastu ja ta jõustub, siis me saame mingi analüüsi teha, kas ja kuidas on olukord paranenud. Minu mõte selle eelnõuga on see, et anda Keeleinspektsioonile vahendid, millega teha korralikku, edukat ja tulemuslikku järelevalvet.

11:12 Aseesimees Kalle Laanet

Märt Sults, palun!

11:12 Märt Sults

Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! See on nagu jätkuküsimus sinu väga hea põhjenduse kohta. Miks Eestis ei räägita juba eesti keeles, kuigi taasiseseisvunud Eestit on olnud juba päris pikka aega, ja mispärast eelnõu eeltingimus ja lahutamatu osa pole eelnenud aastate audit selle kohta, kuhu kohta on läinud keeleõppe- ja keelekümlusraha ja mis auk see on peidetud? Miljardid eurod on kadunud. Praegu on sinu eelnõu nagu hädapiduri tõmbamine, et seda kuidagimoodi piiritleda ja kaitsta füüsilisi isikuid. Aga mispärast Eestis ei räägita juba eesti keeles? Sellise aja jooksul oleks mina ära õppinud ka eskimo murraku, eks ole, nii et poleks midagi häda olnud. Kuhu kohta see raha on läinud, kas sul on mingisugust aimdust?

11:13 Tarmo Kruusimäe

Täna selle küsimuse eest! See oli väga terav küsimus. Kui sa tahad lihtsat vastust, siis ütlen, et see raha on läinud voldikutele, meetmete menetlemisele, seminaride ja konverentside korraldamisele, ilusatele SWOT-analüüsidele ja loomulikult ka kursuste korraldamisele. Kursuste korraldamisega aga on paraku nii, et kui registreerub teatud arv inimesi, siis kursus loetakse alanuks, aga ei ole tingimust, et kursus loetakse lõppenuks siis, kui mingi osa inimestest selle ka lõpetab. Kui inimesel puudub tahe ja huvi õppida eesti keelt, küll aga ta on tulnud vastu ametnikele ja ennast registreerinud, siis on võimalik ju tegelikult kodanikul N seal mitu korda käia. Samas saab teha ka statistikat ja öelda, et eesti keel on äärmiselt raske, sest kodanik N käib kaks korda aastas kursustel, vähemalt registreerib ennast sinna.

Sellel teemal ei tohi nalja teha. See on meil selline tabuteema. Niimoodi on see toimunud statistiliste näitajate järgi. Paraku me näeme ühiskonnas, et on toimunud äärmiselt suur murrang. Inimesed, kes tulevad praegu Eestisse, õpivad aastaga keele ära. Inimesed, kes on elanud Eestis aastakümneid, ei õpi seda ära. See on võib-olla ka mingil määral meie enda probleem, sest me läheme väga kiirelt üle neile sobivale keelele, püüdes sellega näidata, kui intelligentsed inimesed me oleme. Samas me võiksime intelligentsete inimestena aru saada, et need inimesed vajavad igapäevast keelepraktikat ja me teeme sellega, kui me läheme üle neile sobivale keelele, hoopistükkis karuteene. Ma ei ole jäik, ma olen väga paindlik ja sõbralik ning päris paljud hindavad ja austavad mind sellepärast, et ma aitan neid inimesi eesti keele õppel.

11:15 Aseesimees Kalle Laanet

Madis Milling, palun!

11:15 Madis Milling

Aitäh, härra istungi juhataja! Austatud ettekandja! Sanktsiooni või käesoleva eelnõu kontekstis on sunniraha mõte ju see, et see oleks piisavalt mõjus, et inimene ega juriidiline isik ei tahaks selle sihtmärgiks sattuda. Täna see ilmselgelt mõjus ei ole. Me ju teame lugu ühest legendaarsest Lasnamäe koolidirektorist, kes pehmelt öeldes irvitab nende sanktsioonide peale ja kelle preemiasse on sunniraha juba sisse kirjutatud, see on muutunud rutiiniks. Aga minu küsimus on see: milline suurusjärg täna sellel sunnirahal on ja kui kaua kehtiv määr on kehtinud?

11:16 Tarmo Kruusimäe

Täna! Mis ajast kehtib meil see vana määr, 640 eurot? Eks seda muudeti siis, kui me liitusime euroga, eelnevalt oli see Eesti kroonides. Seega, alates sellest ajast, mil Eesti euroga liitus. Ega mul seda eurot nii palju taskus ei olegi, et ma mäletaks, millal see selline võidupäev oli, kui Eesti kroon euroga vahetus. See on minu teadmatus, vabandust! Sunniraha uus ülemäär on 5120 eurot. Kui me räägime legendidest, siis kui on vaja tasuda 640 euro asemel 5120 eurot, küllap siis mingil hetkel ka selle asutuse nõukogu, hakates plusse kokku liitma, näeb, et ikka kaks korda tuleb sunniraha ettekirjutus ja 10 000 eurot läheb ainuüksi selle peale, et inimene ei vasta tingimustele, ja leiab siis, et õpilaste õpitingimuste parandamiseks on mõttekas vahetada koolijuht mõne teise vastu välja, sest ilmselgelt sellel olemasoleval koolijuhil, kes ignoreerib seadusi ja naerab nende üle, puudub tahe õppida eesti keelt ja teda ei ole mõtet kursustele saata.

11:18 Aseesimees Kalle Laanet

Monika Haukanõmm, palun!

11:18 Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Hea algataja ettekandja! See, et rohkem eesti keelt räägitaks ja see oleks normaalsus, on kõigi meie soov. Loen eelnõu seletuskirjast, et eelnõu üks eesmärke on motiveerida asutuste juhte ja ettevõtjaid positiivselt, et nad rohkem panustaksid oma töötajate keeleõppesse. Samas te ütlete punktis 4, et eelnõu rakendamine ei too kaasa täiendavaid kulusid. See ei ole ju sisuliselt õige. See toob kindlasti kaasa täiendavaid kulusid ettevõtjatele ja asutuste juhtidele. Jah, Keeleinspeksioonile ei too see kulusid kaasa, aga see on nagu laiem küsimus. Kas te olete arutanud või arvutanud, mida see ikkagi tähendab, kui palju peaksid ettevõtjad rohkem panustama?

11:19 Tarmo Kruusimäe

Täna! Ma vastan: päriselt ei too see kaasa kulusid, sest seadused on täitmiseks. Te räägite praegu seaduse mittetäitmisest. Seaduse mittetäitmine ei ole normaalsus. Kui seadust ei täideta, sel juhul kirjutatakse ette sunniraha ja antakse aeg, mille jooksul on ettevõtjal võimalik tulemusi parandada. Kui me räägime füüsilistest isikutest, siis on täpselt samamoodi. Kui inimene ei täida seadust, siis on samamoodi nagu eelmise punkti puhul, liikluskaamerate puhul: me hakkame menetlema seda, kui palju tekib täiendavaid kulusid kiirusepiirangu ületajatele. Piirangu ületamine ei ole normaalsus. Need on

meetmed selleks, et meil oleks sujuv liiklus või et eesti keel oleks igal pool kaitstud. Seega jään ma selle juurde, et eelnõu seadusena rakendamine ei too kaasa täiendavaid kulusid – võin lahti seletada – neile, kes austavad meie keelt ja täidavad keeleseaduses etteantud tingimusi.

11:20 Aseesimees Kalle Laanet

Mart Nutt, palun!

11:20 Mart Nutt

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Alles eile märkasin ühes kaupluses olukorda, kus eestlasest klient pöördus venelasest müüja poole vene keeles ja kuigi see müüja valdas eesti keelt perfektselt ja vastas eesti keeles, ei jätnud see klient kiusu, vaid sundis ikkagi venekeelset asjaajamist peale. Ma ise tunnen seda inimest ja tean, et ta mõnes teises kontekstis räägib väga agaralt eesti keele kaitsest. Sa nimetasid sellisest olukorrast rääkides intelligentsust. Kas see ei ole aga mitte hoopis alaväärsuskompleks, lihtsalt selline tunnetus, et eesti keel ei väärigi rääkimist?

11:21 Tarmo Kruusimäe

Täna sind! Kui see inimene, kes väidetavalt astub eesti keele kaitseks välja, käitub selliselt ja sa nimetad teda intelligentseks, siis ta võib olla näiliselt intelligentne. Meie arusaama järgi ei ole ta intelligentne, ta on pahatahtlik nii eesti keele kui ka teenindava personali suhtes. Sellised juhtumid, ma loodan, on üksiknäited, täielikud erandid. Aga võib-olla see inimene on lihtsalt kibestunud ja teeb seda iga päev ja korduvalt. Kui sa seda nägid, siis sa oleksid võinud ju sekkuda ja kutsuda teda korrale, rahvakeeli öeldes: "Soorita enda ost ja ära peedista müüjat."

11:21 Aseesimees Kalle Laanet

Monika Haukanõmm, palun!

11:21 Monika Haukanõmm

Aitäh! Hea ettekandja! Mulle tundub, et ma ei suutnud oma mõtet selgelt väljendada, sest ma ei saanud vastust sellele, mida ma teada tahtsin. Loomulikult, keeleseaduse täitmine on kohustuslik ja meil tulebki teha kõik, et keeleseadust täidetaks, selles ei ole meil mitte mingisugust eriarvamust, ma täiesti toetan seda. Minu küsimus tulenes sellest, et kui töötajad ei räägi eesti keelt piisavalt hästi, siis tuleb tööandjatel midagi ette võtta, muidu nad saavad karistada. Just see minu küsimus oligi. Selleks, et nad ei saaks karistada, peavad nad võimaldama töötajatele näiteks tasulisi keelekursusi, kui tasuta kohad on kõik täis. Me oleme kuulnud, et keelemajades on konkurents keelekursuste vabadele kohtadele ju kümnekordne. Kas te arutasite, kui palju oleks vaja tööandjatel panustada oma töötajate keeleõppesse ja kui palju see võiks neile maksma minna?

11:22 Tarmo Kruusimäe

Täna! Ettevõtted on eri suurusega. Seega, keskmiselt võttes, kui võetakse tööle inimene, on eelnevalt toimunud vestlusvoor ja tööandja peaks ise aduma enda vastutust, otsustades, millisele tööloigule ta selle inimese suunab. Suures ettevõttes, on see siis hotell või kauplus, on inimesed, kes kuuluvad teenindava personali hulka, on olemas tugijõud, on transporditöölised, kes ka mina olen olnud mõnes ettevõttes ja mitte sellepärast, nagu mul oleks olnud kehv eesti keele oskus, vaid lihtsalt sellepärast, et selline oli sellel hetkel võimalus tööturul osaleda. Seega, selle vastutuse võtab tegelikult ettevõtja. Kui ta ütleb, et tööturul ei ole nii palju eesti keele oskajaid, siis võib-olla ta peaks vaatama, milline on tema pakutud palk, miks see ei motiveeri neid inimesi, kes juba oskavad keelt, tulema teenindussfääri. Minu esimene õpitud eriala on noorem müüja Tallinna Kaubamajas ehk ma tean sellest alast väga palju ja ma tean sellest piisavalt palju ka seetõttu, et olen ise väike vürtspoodnik, ma tean, milline on tegelikult minu vastutus. Me teame ja näeme ju statistikast, et teenindussfääris on palgad väikesed. Väga paljud Eesti elanikud on konkurentsivõimelised kuskil mujal riikides täpselt samas sfääris. Mingi hetk tuleb ka ettevõtjal panna plussid ja miinused kokku, vaadata, milline on see sanktsioon, kui ta ei täida tingimusi, ning kui talle kirjutatakse välja sunniraha ja kui see läheb täitmisele, kas siis oleks mõistlikum panustada olemasolevate töötajate eesti keele õpingutesse. Ma juba hakkan nagu ettevõtlust lahti seletama. Moodusi on siin palju. Üldiselt ma leian, et seadused on täitmiseks, aga teie räägite erijuhtumist.

11:25 Aseesimees Kalle Laanet

Hardi Volmer, palun!

11:25 Hardi Volmer

Lugupeetud ettekandja, kes sa lisaks kõigele muule minu mäletamist mööda veel üheksakümnendatel suisa meie vanalinnas toitlustusasutustes kokana figureerisid. Üks kiuslik küsimus, kui sa lubad. Ma arvan, et seda kogemust on meil kõigil – sul, mul ja teistel siin saalis viibijail. Mina olen seda kogemust saanud väga mitmetes Eesti linnades. Sa sisened toitlustusasutusse ja sind tuleb lahke naeratuse saatel kenasti teenindama üks tore noor inimene, kes räägib ja suhtleb ainult inglise keeles. Me siin loomuldasa veame seda juttu eesti-vene teljel. Neid asutusi, muide, kus on ainult ingliskeelne teenindus, on eriti just toitlustusasutuste hulgas. Ega sa ei tea, kas on mõni pretsedent, et seal oleks kohaldatud sunniraha maksmist?

11:26 Tarmo Kruusimäe

Täna sind selle küsimuse eest! Üks markantne näide on see, et Viljandis sa Hiina toitu ei saagi tellida muus keeles kui inglise keeles. Paljudes restoranides on teenindav personal väljakujunenud kombe kohaselt üliõpilased. See on aga jälle, ütleme, peakoka või siis toitlustus*manager*i enda otsus, kui ta sellise inimese sinna tööle paneb. Minu tütar, kes praegu Erasmus raames on Portugalis ja õpib, ütles, et temal oli äärmiselt keeruline leida endale just toitlustusasutuses tööd. Siin ta töötas ka ülikooli kõrvalt ühes toitlustusettevõttes, aga ta õppis portugali keelt, selleks et olla seal konkurentsivõimeline. Aga meil mõne toitlustusasutuse juht arvab, et see seadus ei ole täitmiseks. Kõigile on jäänud millegipärast selline mulje, et me räägime ainult teemal "üks kaubanduskett *versus* keeleseadus". Me ei taha aru saada, et hotellides ja restoranides üle Eesti on see probleem terav ja akuutne. Tuginedes Keeleinspeksiooni 2017. aasta andmetele, ei ole nimeliselt välja toodud ühtegi toitlustusasutust. Küll aga oli üllatav, et kultuurikomisjonis küsis Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja, kes arvas, et see ei ole üldse hea eelnõu, minu käest statistikat. Meie töövõtjad on väga valesti aru saanud. Nad teevad oma igapäevast tööd ja siis küsivad Riigikogu liikmelt, kas on täpne statistika olemas, kui palju on selliseid asutusi ja millised need on. Kui meie töövõtjad meile seda statistikat ei tooda, siis mina ja sina kui tööandjad jääme kimpu ja me peame üle vaatama selle, keda me tööle oleme võtnud. See ei ole üldsegi mitte kiuslik küsimus, aga ma jään sulle, Hardi, nimelise vastuse võlgu. Ma leian, et kui Madis Milling küsis, nimetades delikaatselt legende, siis mina ei oleks hea eeskuju, kui ma hakkaksin siin mõnda ettevõtjat häbiposti naelutama ja tema osaühingu või toitlustusasutuse nime välja tooma. Selle arutelu eesmärk ei ole kedagi naeruvääristada ega häbiposti panna, vaid pigem on eesmärk anda Keeleinspeksioonile vahendid selleks, et iga päev efektiivselt eesti keelt kaitsta.

11:29 Aseesimees Kalle Laanet

Austatud ettekandja Tarmo Kruusimäe, teile rohkem küsimusi ei ole.

11:29 Tarmo Kruusimäe

Palun eelnõu toetada! Aitäh!

11:29 Aseesimees Kalle Laanet

Palun kõnelema kultuurikomisjoni liikme Toomas Jürgensteini.

11:29 Toomas Jürgenstein

Hea eesistuja! Head kolleegid! Enne kui ma annan ülevaate kultuurikomisjonis toimunud, tahan teie kõigiga jagada ühte teadet selle kohta, mis eile sündis. Enamik teist seda teab, aga ütlen siiski, et eile avati Tallinnas eesti keele maja. Sellega seoses ma väga loodan, et see eelnõu, mida me praegu vaatame, on üks niisugustest, mida meil tuleb kasutada võimalikult vähe. Aga nüüd kultuurikomisjonis toimunud. Kultuurikomisjon arutas seda eelnõu 18. detsembril. Kultuurikomisjon oli kohal täies koosseisus, ainult Viktoria Ladõnskaja-Kubitsat asendas selle punkti arutelul Tarmo Kruusimäe. Kutsutud olid ka Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna jurist Liina Hirv ja keeleosakonna nõunik Andero Adamson. Ütlen veel ette, et üsna vähe aega tagasi oli komisjonis analoogiline eelnõu ja mitmed küsimused said juba eelmine kord küsitud.

Tarmo Kruusimäe tutvustas eelnõu täpselt samamoodi, nagu ta tegi seda siin hetk tagasi: juriidilisel isikul tõsta sunniraha 5120 euroni, füüsilisel isikul jätta samaks. Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja Andero Adamson ütles, et nad ei toeta eelnõu. Põhjuseid leidsin ma tema väidetest kaks. Üks oli see, et ei ole selge, kuidas kujunes summa 5120, ja teiseks ei ole eelnõu koostamisel kaasatud sihtrühmi, kohalikke omavalitsusi ja tööandjaid, kuigi see on õigusloome hea tava. See oli Haridus- ja Teadusministeeriumi arvamus.

Heidy Purga küsis, kas on olemas statistika rikkumiste arvu kasvu või languse kohta, et seadust oleks põhjust muuta. Tarmo Kruusimäe kinnitas, et Keeleinspeksioonile laekub väga palju kaebusi. Andero Adamson haridusministeeriumist kinnitas, et ministeerium ei ole saanud Keeleinspeksioonilt infot rikkumiste arvu märgatava tõusu kohta. Laine Randjärv avaldas toetust eelnõu põhimõttele ja küsis, kuidas kujunes eelnõus väljapakutud sunniraha suurus. Lisaks küsis ta, kuidas on nii, et Haridus- ja Teadusministeerium ning Justiitsministeerium on eri seisukohtadel. Tarmo Kruusimäe kinnitas, et eelmises eelnõus pakutud kümnekordne tõus tundus kõikidele hirmuäratav ja hirmud tuleb maandada. Liina Hirv, haridusministeeriumi jurist, selgitas, et haridusministeerium vaatab pigem keelepoliitilist tervikpilti ja oluline on läbi rääkida omavalitsustega. Tiina Kangro avaldas arvamust, et ka ilma uuringuteta saab meediat jälgides teada, et olukord on ebarahuldav, peale vene keele on tekkinud probleemid ka inglise keelega. Toomas Jürgenstein ehk mina küsisin lihtsalt selleks, et fikseerida eelnõu esitajate positsiooni, kas nad on mõelnud ka sellele, et kui juriidilise isiku sunniraha määr oluliselt tõuseb, siis võiks füüsilise isiku sunniraha määra langetada. Tarmo Kruusimäe sõnul ei ole näha, et füüsilistest isikutest keelekasutajate keeleoskus oleks tagatud, määra saab langetada sellisel juhul, kui see on ajale jalgu jäänud. Heidy Purga küsis, kas eelnõu hõlmab ka juhtumeid ja praktikat, kui nõuete vastu eksivad näiteks linnaruumis asuvad sildid ja nimed. Tarmo Kruusimäe vastas, et Keeleinspeksioon teeb ka kauplustele ja kohvikutele ettekirjutusi. Minu arvates oli üsna näitlik see, kui Krista Aru küsis statistilist ülevaadet Keeleinspeksiooni tegevuse kohta. Esitati 2014. ja 2017. aasta võrdlevad andmed. Sunniraha määramiste ja hoiatuste arv on kõikuv, 2014. aastal oli 294 ja 2017. aastal 322 hoiatust ning sunniraha rakendati 2014. aastal 129 ja 2017. aastal 178 korda. Samas on olnud keskmine summa langustrendis, 2010. aastal oli keskmine sunniraha summa 223 eurot, 2017. aastal 77. Nüüd otsustest. Otsustati saata eelnõu täiskogu päevakorda 17. jaanuariks, s.o tänaseks, määrata ettekandjaks Toomas Jürgenstein, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 31. jaanuar. Kõik otsused olid konsensuslikud. Kõik. Aitäh!

11:36 Aseesimees Kalle Laanet

Austatud ettekandja Toomas Jürgenstein, teile küsimusi ei ole. Suur tänu! Avan läbirääkimised. Reformierakonna fraktsiooni nimel Heidy Purga, palun!

11:36 Heidy Purga

Tere! Reformierakond peab seda muudatust, mis pöörab sisulist tähelepanu eesti keelele, väga oluliseks. Pean lisama, et Eesti keelepoliitika on Reformierakonna üks prioriteetidest, seisame ühtse eestikeelse hariduse eest alates lasteaiast. Meil ei ole vaja Eestis paralleelseid maailmu, mille tõttu võivad inimesed jääda tööturul hätta ning sattuda just nimelt hetkel kõne all oleva seaduse fookusesse. On täiesti selge, et oluline on motiveerida inimesi meie kaunit kōlavat eesti keelt selgeks õppima. Paraku on aga tõsiasi, et eesti keele oskamise nõuete vastu on ilmnenud järjepidevaid eksimusi ning sellele olulisele teemale on tarvis tõmmata suuremat tähelepanu. Selleks siis soovitakse seadust muuta. Siinkohal tahan selgitada Reformierakonna n-ö mõtteavaldust. Me leiame, et kui ilma põhjaliku taustauuringuta pelgalt suurendatakse trahvi rikkumiste eest igapäevases keelekasutuses, rakendades seda füüsiliste isikute suhtes, siis see ei ole sajabrotsendiliselt õigustatud. Seadusmuudatus keskendub selle seaduse üsna ahtale osale ning vajaks laiemat ja põhjalikum uurimist ning spetsialistide suuremat kaasamist. Meie seisukoht on, et riik peaks leidma ka teisi meetodeid, et motiveerida kodanikke eesti keelt õppima ja seda iga päev rääkima. Aitäh!

11:38 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh! Krista Aru Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

11:38 Krista Aru

Härja juhataja! Austatud rahvaesindajad! Eesti Vabaerakonna fraktsioon ja Vabaerakond tervikuna on loomulikult seda meelt, et eesti keel on kõige ilusam keel, eesti keelt tuleb hoida, arendada, õppida, teha kõike seda, et see keel kestaks ja kestaks palju kauem kui lähemad sada aastat.

Mis puudutab seaduseelnõu, siis väga oluline teema on ju see, kas me liigume edasi trahvimise või sunniraha määramise teed ja niimoodi tõstame oma keele staatust või mõtleme hoopis sellele, et 14. märts, meie emakeelepäev, võiks olla riiklik püha ja me tõstame eesti keele staatust selliste ilusate ja positiivsete asjade abil. Üks ei välista teist, võib siin kindlalt öelda. Põhimõtteliselt on õige see lähenemine, et juriidilistel isikutel on üks trahvimäär ja füüsilistel isikutel märksa väiksem, kui sellega kaasneb ka see, et meil on lõpuks olemas üks väga põhimõtteline ja tänaseni puudulik asi – korralik ja edasivaatav eesti keele arengukava. Ainult trahvimise ja sunnirahaga me oma kaunist emakeelt – ka siis, kui me kõik tahame seda hoida ja edasi arendada – kindlasti ei kaitse ega arenda. Meie küsimus on, kas eesti keele arengukava järgmisteks kümnenditeks on läbi vaadatud, on see olemas, ja kuidas see sunniraha seaduse eelnõu haakub üldise eesti keele arendamise kontseptsiooniga. Me pole eelnõu vastu, aga meie arvates on see üldise kontseptsiooni, ideoloogilise ja vaimse lähenemise küsimus. Aitäh!

11:40 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh! Tarmo Kruusimäe Isamaa fraktsiooni nimel. (T. Kruusimäe küsimus saalist.) Sa saad fraktsiooni nimel sõna võtta.

11:41 Tarmo Kruusimäe

Tänan! Ma tahan öelda eelnõu algatajate nimel, et siin saalis kõlasid hästi ilusad ja toetavad sõnad. Selle eest ma tunnustan neid inimesi. Eriti ma tahan viidata sellele mõttele, et ärge käige meie sõnade järgi, vaid meie tegude järgi. Kui Reformierakonna fraktsioon arutas ja jõudis järeldusele, et trahvid ei ole hea praktika, siis ma nõustun sellega. Käesolev eelnõu räägib sunnirahast. Suur tänu mentaalselt toetamast kogu fraktsioonile!

11:41 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh! Sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 756 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrin eelnõu 756 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 31. jaanuari kell 17.15. Meie tänane istung on lõppenud. Aga, head kolleegid, täna me oleme palju rääkinud turvalisusest ja liiklusturvalisusest. Kõnniteed on väga libedad ja peale lõunat lubab ka jäidet sõiduteele. Olge ettevaatlikud! Turvalist päeva!

Istungi lõpp kell 11.42.